

VIDENSCENTER PÅ ÆLDREOMRÅDET
Elektronisk nyhedsbrev
AKTUELLE NOTER nr. 13
30. SEPTEMBER 2005

INDHOLD:

Finanslov med kortere ventetid
S: Vent med pension og efterløn
Reaktioner på S-udspillet
RV vil have seniorpension
V-uenighed om velfærdsudspil
Agurketid 1
Agurketid 2
SF: 'Bæ-tillæg' til kvinder
Enhedslisten: Unødvendige nedskæringer
Fri proces til Scharla
Skrappere krav til seniorer
Mænds levealder stiger
Flere ældre gifter sig
Firma straffes for at udelukke ældre
'Fælles Sprog' er i orden
Dødsforsikring
Indvandrere mest syge
Tvangsudlicitering af hjemmeplejen
Sag mod Vioxx
Kirkegang forlænger livet
Ældre snydes for tandpleje
Grundlæggeren af hospice-bevægelsen død

Medierne har i de seneste måneder været præget af mange bud på ændringer på ældreområdet samt et par 'grønne agurker'. I det følgende er der foretaget et udpluk af sommerens debat med vægt på de forskellige, politiske efterløns- og pensionsudspil. Set i denne sammenhæng er videnscentrets debatmøde om ældres velfærd torsdag den 1. september blevet nok så aktuelt. Men først til Finansloven:

Finanslov med kortere ventetid

Regeringen vil indføre kortere ventetider på plejehjemspladser ved at indføre en plejehjemsgaranti. Der må således højst gå to måneder fra en ældre indstilles til plejehjem og til pladsen står klar. Det fremgår af det netop fremlagte finanslovsforslag, der rummer forbedringer på 500 mio. kr. til de ældre. Nogle af disse penge skal bl.a. bruges til en ansøgningspulje til bedre hjemmehjælp. Men der sker også stramninger over for de ældre i forslaget: Fremtidige pensionister vil ikke længere få den boligydelse på 3.750 kr. årligt, som hidtil er blevet de fattigste pensionister til del. Regeringen vil desuden fjerne boligstøtten til lejere med hjemmeboende børn over 18 år. Og det på trods af, at overskuddet på statens finanser i år bliver på godt 50 mia. kr. og næste år knap 40 mia. ekstra. Bruttonationalproduktet ventes at stige med 2,4 pct. både i år og næste år, mens

betalingsbalanceoverskuddet skønnes at vokse fra 35,8 til 38 mia. kr. i perioden 2004-2006. Endelig skønner regeringen, at beskæftigelsen vil vokse med godt 30.000 personer frem til 2006.

Kilder: Information 23. og 26.8., Politiken 25. og 26. 8. samt JydskeVestkysten 26.8.2005.

S: Vent med pension og efterløn

Lønmodtagerne skal i fremtiden vente længere med at gå på såvel efterløn som pension. Det er hovedbudskabet i det reformforslag, som Socialdemokraterne i midten af august spillede ud med. Forslaget, der har fået tilslutning fra såvel folketingsgruppen som partiets hovedbestyrelse, er udarbejdet af en arbejdsgruppe, der bl.a. har haft deltagelse af den tidligere partiformand og finansminister, Mogens Lykketoft, og partiets finansordfører, Henrik Sass Larsen. Lykketoft, der ved finanslovsforhandlingerne i 1998 var med til at forringe efterlønnen - hvilket kom til at koste partiet dyrt - er ikke ganske overbevidst om nødvendigheden af, at efterlønnen nu igen skal ændres. Heller ikke Sass Larsen, som har været pennefører på forslaget, er så vidtgående på pensionsområdet som i sit tidligere, nu skrinlagte forslag. Han kalder dog efterlønsforslaget for "målrettet efterløn". Men samlet set er der opbakning bag, at partiformanden, Helle Thoring-Schmidt, løber fra sit tidligere løfte om, at der ikke sker ændringer i efterlønnen for lønmodtagere over 40 år. Grænsen er nu sat op til 50 år. Samtidig med at efterlønnen bevares som en ret gøres indkøringsperioden længere.

Idemanden hertil er ifølge Politiken tidligere justitsminister Erling Olsen. Han foreslog at hæve efterløns- og pensionsalderen gradvist og parallelt. På den måde kan efterlønnen bevares som en fem-årig, rettighedsbaseret ordning, men perioden vil fra 2015 til 2026 blive forskudt med to år, så efterlønsalderen bliver 62 år og folkepensionsalderen i fremtiden 67 år. Med andre ord fastholdes efterlønsalderen på 60 år og folkepensionsalderen på 65 år i de næste 10 år. Men fra 2015 til 2026 hæves aldersgrænsen med to måneder pr år.

Socialdemokraterne foreslår også, at efterlønsbidraget på 4.600 kr. årligt afskaffes. Det sparede bidrag modregnes i efterlønnen ved udbetaling. Dog kan man vælge fortsat at indbetale bidraget og derved opretholde den nuværende ydelse. Anciennitetskravet til medlemskab af en a-kasse, der er en forudsætning for efterlønnen, øges gradvist fra 25 til 38 år. Efterlønsmodtagere skal endvidere have lov til at tjene 30.000 kr. årligt uden modregning. Besparelserne som følge af ændringerne har Socialdemokraterne udregnet til at udgøre 16 mia. kr. årligt. Denne besparelse skal bruges til velfærdsforbedringer som bl.a. at langtidsledige skal gøres til et selvstændigt grundlag for revalidering og *ikke* til skattelettelse. Til sammenligning med de 16 mia. kr., som Socialdemokraterne vil spare med deres forslag, vil en fuldstændig fjernelse af efterlønnen her og nu for alle, der i dag ikke er efterlønsmodtagere, give en besparelse på 22 mia. kr., viser Finansministeriets beregninger.

Forslaget betyder, at man som 24-årig medlem af en a-kasse vil være berettiget til fem års efterløn, fra man fylder 62 år. Bliver man først medlem som 26-årig vil man først være berettiget til efterløn som 64-årig og vil derfor kun kunne modtage efterløn i tre år. De, der først bliver medlem af en a-kasse som 29-årige eller senere, vil ikke være

berettiget til efterløn. Det vil især ramme dem, der tager en mellemlang eller videregående uddannelse. For de unge, som tager en lang uddannelse, der herved helt eller delvist udelukker dem fra efterløn, vil der være en gulerod i form af reduceret SU-gæld ved at gennemføre studiet på normeret tid.

Helle Thorning-Schmidt, der under formandsvalget og i månederne efterfølgende har fastholdt, at der ingen ændringer ville ske i efterlønnen for dem over 40 år, begrundet sit løftebrud med, at det er "rimeligt, når det viser sig, at der er en mere retfærdig og solidarisk måde at sikre fremtiden på". Hun havde dog en 'plan B', der ville betyde, at løftet om at friholde alle over 40 år blev fastholdt. Ret så afgørende for kovendingen har dog været, at 'plan B' med en udskydelse af ændringerne på yderligere 10 år ville betyde, at de store ældreårgange, som reformen skal betale for, så allerede er at gået på pension, hvorfor besparelserne vil blive tilsvarende mindre. Den socialdemokratiske arbejdsgruppe har vurderet, at de yderligere 10 års forsinkelse vil koste ca. 200 mia. kr.

På pensionsområdet rammer det socialdemokratiske udspil især de ufaglærte, da lavtuddannede lever næsten tre år kortere end højtuddannede, efter at de er fyldt 60 år, viser nye beregninger fra Statens Institut for Folkesundhed foretaget for LO. Ifølge undersøgelsen får den ufaglærte eller kortuddannede mand i dag kun glæde af folkepensionen i 12,6 år, mens akademikerer kan nyde pensionisttilværelsen i 15,5 år. For kvinder er forskellen 2,3 år. Tal fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd viser dog, at de 65-årige har forbedret deres levetid med over 50 dage hvert eneste år de seneste syv år - hvilket er en forbedring i forhold til Velfærdskommissionens prognoser.

Da efterlønnen blev indført i 1979, regnede politikerne med, at 17.000 ville benytte sig af ordningen. I dag er knap 182.000 på efterløn. Det koster årligt staten 25 mia. kr. (heri er dog ikke indregnet de 7 mia. kr. som efterlønsbidraget betyder) plus de skatteindtægter, som statskassen går glip af, ved at en stor gruppe ældre har forladt arbejdsmarkedet. Blandt kvindelige ufaglærte arbejdere med hårdt, fysisk arbejde benytter otte ud af ti sig af efterlønnen, når de bliver 60 år. Blandt akademikerer er det kun hver tredje, der bruger efterlønsordningen. Siden ændringerne af efterlønnen i 1999, der medførte modregning i private pensionsordninger ved efterløn fra 60 år og præmie for dem, der fortsætter på arbejdsmarkedet i 62-64-årsalderen, er den samlede alder for tilbagetrækning steget med et år. I 2004 indbetalte 72 pct. af a-kassemedlemmerne efterlønskontingent. Efterlønnen udgør i dag 91 pct. af dagpengene.

Kilder: Berlingske Tidende 26.7., 2.8. og 19.8., Information, Weekendavisen og Morgenavisen Jyllands-Posten 18.8., Politiken 16., 18. og 19.8. samt Ritzau 20.8.2005

Reaktioner på S-udspillet

Mens LO's ledelse og hovedparten af de store LO-forbund er blevet taget i ed af Socialdemokraternes partitop, reagerer andre fagforbund voldsomt på de forringelser, der ifølge forslaget skal ske som følge af forlænget medlemskab af en a-kasse. LO-formanden Hans Jensen pointerer det afgørende er efterlønsretten, og kalder udspillet "solidt med klar fokus på de store udfordringer, som vi er nødt til at forholde os til". For ham har det sandsynligvis været afgørende, at efterlønsordningen samtidig er en fremtidig sikring af a-kassetilhørsforholdet - hvilket Weekendavisen kalder "en gave til LO-fagbevægelsen". FOAs formand, Dennis Kristensen, udtrykker dog bekymring

over 38 års-kravet. Især for kvinderne, der tager barsel og i en periode vælger at gå hjemme samt for gruppen uden tilknytning til arbejdsmarkedet kan der være et problem. "Bare fordi vi lever længere, er det ikke sikkert, at vi rammes mindre af nedslidning", siger han.

Heri er især faggrupper, der arbejder inden for velfærdssamfundets kerneområder, enige. Det drejer sig om som flere hundrede tusinde sygeplejersker, pædagoger, lærere m.fl., der har reageret kraftigt på forslaget. Gennemsnitsalderen for en mellemlang færdiguddannet er 30 år og vedkommende vil derfor aldrig kunne opnå efterløn. FTF kalder således forslaget for "diskriminerende", "bagudrettet", "uddannelsesfjendsk" og derfor en "katastrofe". "I dag er stress og psykisk nedslidning de største arbejdsmiljøproblemer", siger FTF's formand, Bente Sorgenfrey. Heri er formanden for AC, Sine Sunesen, enig og finder det usagligt, at man udelukkende hæfter nedslidning på fysisk arbejde. I mange tilfælde vil den også være psykisk relateret, siger hun. Eller med Weekendavisen ord: "Den golfspillende tandlæge huserer ikke længere som et spøgelse i den socialdemokratiske efterløns politik".

Tal fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd viser, at 73 pct. af sygeplejerskerne opfylder 38-årskravet. For lærerne og pædagogerne gælder det for henholdsvis 62 og 86 pct. Tallene viser dog også, at langt flere hjemmehjælpere og kontoruddannede opfylder S-kravet. Det samme gælder for håndværksuddannede, fordi læretiden regnes med som arbejdstid.

Også hos de andre politiske partier - måske lige med undtagelse af Det Radikale Venstre - modtages forslaget køligt. Selv om både beskæftigelsesminister Claus Hjorth Frederiksen (V) og den radikale partiformand Marianne tror på en bred aftale, undrer Jelved sig dog over, at modellen skal indføres over så mange år, hvilket hun mener er for lang tid. Heri er de konservatives arbejdsmarkedsordfører, Jakob Axel Nielsen, enig. "Det går nemlig for langsomt med at skaffe det nødvendige antal hænder og hoveder", siger han. Både Jelved og Hjorth Frederiksen kalder udspillet "modigt", og sidstnævnte mener, at Helle Thorning-Schmidt "har brudt den socialdemokratiske beton". Pia Christmas Møller fra de konservative kalder udspillet for "slapt".

Dansk Folkeparti og Venstre - hvor statsministeren fra sidstnævnte parti, Anders Fogh Rasmussen, har udelukket, at velfærdsændringer kan ske uden Socialdemokraternes medvirken - afviser på det bestemteste, at der kan være tale om det forlængede 38 års-krav. Dansk Folkeparti mener, at efterlønnen helt skal fjernes fra a-kasserne og i stedet administreres af staten. "Vi kan meget klart afvise, at Venstre vil være med til at favorisere LO's ufaglærte grupper frem for dem, der bruger et par år på at uddanne sig til arbejdsmarkedet", siger Venstres politiske ordfører, Jens Rohde. Men han udelukker også, at S kan have vetoret endside kan diktere, hvad besparelserne kan anvendes til. "Vi laver velfærds- og ikke skattepolitik", siger Rohde. Jakob Axel Nielsen supplerer, at de konservative ikke vil låse sig fast på et evt. råderum ikke må give skattelettelse.

Venstrefløjen er helt afvisende. Ole Sohn fra SF siger, at udspillet rammer de grupper, som ikke har andre muligheder end efterløn og taler om Thorning-Schmidts løftebrud, mens Pernille Rosenkrantz-Theil fra Enhedslisten mener, at Socialdemokraterne

fortsætter med at sælge ud af velfærdssamfundet.

Dansk Folkepartis gruppeformand og finanspolitiske ordfører, Kristian Thulesen Dahl, mener, at Socialdemokraterne er faldet i en fælde. Der er ikke grund til at skære i efterlønnen eller røre ved pensionsalderen. Velfærdssamfundet kan sikres ved en stram udlændingepolitik og ved omhyggeligt at betale af på statens gæld. Han mener, at fælden, Socialdemokraterne er faldet i, er, at "nogen har en politisk holdning om en anden fordelingspolitik, og de bruger debatten om reformer som skalkeskjul for at nå det mål".

Blandt økonomerne er der ikke enighed om effekten af Socialdemokraternes udspil. Adjunkt ved Institut for statskundskab ved Københavns Universitet, Kasper Møller Hansen siger, at den altafgørende grund til, at alle taler om velfærdsomlægninger, skyldes nedsættelsen af Velfærdskommissionen. Det er således "lykkes kommissionen at etablere og fastholde den dagsorden, at der er problemer". Det har fået den konsekvens, "at de politiske partier ikke længere forholder sig til, om der er et problem eller ej, men derimod til, hvordan problemerne kan løses".

Overvismand, Peter Birch Sørensen, Københavns Universitet, mener, at pensionsalderen bør være fleksibel og rykkes i takt med, at middelealderen stiger. Samtidig skal efterlønsordningen afskaffes helt på længere sigt, da den er "alt for lidt målrettet til de virkelig nedslidte", og førtidspensionssystemet skal kunne opsamle og sikre de nedslidte lønarbejdere. Han roser dog forslaget for at være "et skridt i den rigtige retning"

Flere mediekommentarer hæfter sig selvsagt ved løftebruddet. Men udlægningen af dets betydning er meget forskellig. Flere bruger Thorning-Schmidts egen formulering, at forslaget er "Socialdemokratiet Classic" og understreger, at Helle Thorning-Schmidt har taget teten, mens Venstre og Dansk Folkeparti nøler i velfærdsdebatten. Tydeligst påpeges farerne i Information, hvor det bl.a. påpeges, at det socialdemokratiske udspil kan medvirke til vælgerflugt, og at de bastante økonomiske krav om at besparelserne skal bruges til velfærdsforbedringer kan ende som et nederlag for partiet. Sammesteds hedder det også, at S har indgået "et slags frivilligt tvangsægteskab" med regeringen. Men regeringen vil ikke acceptere bindinger, der udelukker skattelettelser og socialdemokraterne vil ikke kunne holde til, at deres krav om velfærdsinvesteringer afvises. Derfor forudser avisen, at omfattende velfærdsreformer ligger et godt stykke ude i fremtiden - og "det kræver sandsynligvis endnu et valg, hvor de mest reformivrige partier får endnu et vælger-skulderklap".

Kilder: Information 16., 18. og 19.8., Weekendavisen 18.8., Morgenavisen Jyllands-Posten 18. og 19.8., Politiken 18., 19. og 20.8.2005.

RV vil have seniorpension

Ifølge Det Radikale Venstre skal efterlønnen afskaffes for alle under 50 år, og partiet overvejer at udsætte pensionsalderen til mere end de nuværende 65 år. For de nedslidte lønmodtagere tilbyder RV en såkaldt "seniorpension" fra 60 års-alderen. Betingelsen er, at man har været sygemeldt uafbrudt i en måned. Modsat efterlønnen, der er en ret, kræver seniorpension en visitation i lighed med den, der anvendes ved førtidspension. Dog skal sagen afgøres inden for tre måneder. Seniorpension er ikke

betinget af 25 års medlemskab af en a-kasse, der skal ikke ske arbejdsprøvning og ordningen vil også komme dem, der eksempelvis har fået kontanthjælp i en årrække eller som ikke har haft råd til et a-kassekontingent, til gode. De radikale regner med, at pensionen kommer til at ligge på 170.000 kr. årligt, og at fem-ti pct. af en årgang vil benytte sig af ordningen. Hermed øges arbejdsstyrken med 140.000 personer.

De radikale ønsker ingen overgangsordninger, men vil – som det formuleres – give efterlønnen “en kold tyrker”. Ifølge partileder Marianne Jelved er det “fortsat et problem, når arbejdsduelige kan gå på efterløn”, lige som hun ikke mener, at man kan vente i årevis på ændringer. Alle under 50 år, der har betalt til efterlønsordningen skal i stedet have overført pengene til en privat pensionsordning.

Hverken Venstre eller Socialdemokraterne vil være med til en visitering af de 60-årige. Venstres politiske ordfører, Jens Rohde siger: “Det vil slet ingen effekt have. Kommunerne vil bruge det til at undslippe aktivering, så kan de få folk ud af systemet og udgiften hænger staten på”. Forslaget modtages dog med kyshånd af de konservative: “Det er stort set en kopi af vores forslag”, siger partiets politiske ordfører, Pia Christmas-Møller.

Kilder: Morgenavisen Jyllands-Posten 13. og 19.8., samt Information, Berlingske Tidende og Politiken 19.8.2005.

V-uenighed om velfærdsudspil

Mens statsminister Anders Fogh Rasmussen vil afvente Velfærdskommissionens afsluttende rapport, før regeringen melder ud, er der røre blandt Venstrefolk, der dog langt fra er enige. Partiets finansordfører, Peter Christensen siger bl.a. “Det er åbenlyst, at der er behov for en senere tilbagetræningsalder, og derfor skal der laves en reform af både efterlønnen og folkepensionen. Det er for mig at se uundgåeligt”. Her er han på linje med beskæftigelsesminister Claus Hjorth Frederiksen, der har udtalt, at “de fleste har erkendt, at vi er ved at nå den grænse, hvor ‘bukserne ikke længere kan holde’. Han er også uenig med finansminister Thor Pedersens opfattelse af, at øget vækst og produktivitet i sig selv kan løse finansieringsproblemerne på længere sigt.

Finansministeren har flere gange har langet ud efter diverse økonomer, vismænd, tænketanke og Velfærdskommissionen med udtalelser som “mørkemænd” og “masochisme”. Han mener ikke, at udfordringen i fremtiden er at diskutere forsørgerbyrde eller finansieringsproblemer i den offentlige sektor, men derimod at vænne befolkningen til endnu mere vækst og velstand. Dog siger han, at han aldrig har sagt, at han var imod reformer. Han vil blot ikke diskutere på ukendt grundlag. “For mig er det et glædeligt budskab, at vi bliver ældre og sundere. For mig er det en positiv udfordring at fordele velstanden. Men hvis vi bliver 120 år gamle, er det ikke mit mål, at vi skal gå med rollator i de 60”.

Thor Pedersen har dog ladet foretage beregninger, der viser, at en afskaffelse af efterlønnen fra næste år vil øge det danske bruttonationalprodukt med fire-fem pct. og vil med ét løse samfundets største økonomiske problem. En række stramninger på arbejdsmarkedet kunne undgås og der vil være større økonomisk råderum for stat, amter og kommuner. Endelig vil der være råd til skattelettelser.

Beskæftigelsesministeren igangsatte her i sommer en kampagne til syv mio. kr., der skal gå i rette med 'efterlønskulturen' i Danmark. I ministeriets månedsblad 'Rundt om' konkluderes det på baggrund af en analyse af sammenhængen mellem arbejde og brug af efterløn foretaget af Arbejdsmiljøinstituttet (AMI), at "dårligt arbejdsmiljø presser ældre på efterløn". Men det er en af medforfatteren til undersøgelsen, Thomas Lund, AMI, ikke enig i. Han finder det er en ensidig konklusion, "for det er relativt fra job til job, hvad der opfattes som dårligt arbejdsmiljø. Til gengæld er det åbenbart, at hvis man forbedrer de personlige udviklingsmuligheder i den sene del af arbejdslivet, så vil flere være motiverede for at blive længere, og det gælder for alle erhvervssektorer". Han afviser også, at AMI-undersøgelsen siger noget om reel nedslidning.

Venstre vil også redde seniorer fra et dagpengehul. Som led i reformer, der udskyder tilbagetrækningsalderen, vil partiet sikrer, at de ældre på arbejdsmarkedet ikke kommer til at stå i en situation, hvor de hverken kan få dagpenge eller efterløn. Det kan komme på tale at forlænge dagpengeperioden for seniorerne, mener Venstres politiske ordfører, Jens Rohde. "Hvis man vælger at udskyde tilbagetrækningen, må vi også sikre os, at de mennesker, som arbejdsmarkedet ikke efterspørger, ikke falder ned mellem to stole", tilføjer han.

Kilder: Information 13.7. og 27.8., Reuter 1.8., Ritzau 18.8. og Berlingske Tidende 19.8.2005.

Agurketid 1

Sommeren bød, som tidligere nævnt, også på et par 'grønne agurker'. Den ene tegnede to fra Dansk Folkeparti sig for. Det var Mogens Camre, MEP, og hans tidligere studentermedhjælp og nu nyvalgt EU-ordfører, Morten Messerschmidt. I en kronik i Morgenavisen Jyllands-Posten slog de til lyd for, at efterlønnen kun skal være for de nedslidte med følgende ord: "Vi kan ikke fortsætte med at lade folk trække sig ud af arbejdsmarkedet med permanente ydelser som efterløn og førtidspension uden sikkerhed for, at der er fysisk eller psykisk lidelse eller nedslidning som årsag". Dem debat finder Pia Kjærsgaard "helt utilstedelig" og tilføjede, at "debatten om efterlønnen er ikke-eksisterende hos os". Hun opfordrer Camre til at glemme sin fortid i Finansministeriet og i stedet passe sit arbejde. Partiformanden, der konsekvent omtaler velfærdsreformer som velfærdsnedskæringer, vil dog intet udelukke mht. efterlønnen.

Hvad der ikke har noget med sommerens grøntsag at gøre, er partiets udspil til Finansloven. Blandt mange ønsker er der 1 mia.kr. til førtidspensionisterne, 200 mio. kr. til mere hjemmehjælp, 100 mio. kr. til varmhjælp til pensionisterne og 50 mio. kr. til kampen mod slidgigt. Pengene vil partiet skaffe ved at skære i ulandsbistanden og sætte stopper for børnecheck ved barn nr. 2.

Kilder: Morgenavisen 11.7., Information 12. og 19.7. samt Politiken 12. og 16.7. samt 30.8.2005.

Agurketid 2

Den konservative skatte- og arbejdsmarkedsordfører, Jakob Axel Nielsen, blev også banket på plads, da han lagde op til et opgør med bl.a. folkepensionens grundbeløb. "Hvis vi får en lavere skat, så bliver prisen også, at vi fjerner nogle tilskud. Vi fjerner måske brilletilskud til pensionister, folkepensionens grundbeløb, måske også boligsikring. Det hellige område er uddannelsessystemet og det basale sundhedsvæsen og ældreplejen", sagde han i første omgang. Han henviser bl.a. til beregninger fra skatteministeren, der tidligere har vist, at staten kan spare fire mia. kr. ved at fjerne folkepensionen fra de rigeste pensionister. Og generelt bliver regeringen nødt til at hæve alderen for folkepension i takt med, at folk bliver ældre, mente den konservative ordfører.

To dage senere hed det, at Det Konservative Folkeparti ingen planer har om at ændre folkepensionen eller folkepensionens grundbeløb. Jakob Axel Niensens udtalelser skulle derimod ses som "politik på den lange bane", han "tænkte højt" og gav kun udtryk for sin "egen personlige politiske holdning".

Kilde: Information 2. og 4.7.2005.

SF: 'Bæ-tillæg' til kvinder

Faggrupper som pædagoger, hjemmehjælpere og rengøringsassistenter skal have et såkaldt 'bæ-tillæg' for at udføre beskidt arbejde, foreslår SF. Partiet vil hermed presse kommunerne til at rette op på den lave løn i kvindefagene og give et tillæg i lighed med visse mandlige faggruppers smudstillæg. FOA's formand, Dennis Kristensen vil gerne være med til at se på uligheden, men mener, at der kan være tale om en kombination af aftaler og lovgivning. Næstformanden for lønudvalget i KL, borgmester Aleksander Aagaard, mener, at såfremt der er et problem, må det være op til kvinderne selv at gøre opmærksom herpå, når faggrupperne forhandler løn. SF's forslag er led i en større ligestillingskampagne.

Samtidig bebuder partiet, at danskere med en månedsløn over 25.000 kr. må indstille sig på, at eksempelvis folkepensionen gradvis bliver afviklet i takt med at husstandene indtægt forøges. Også efterlønnen skal underlægges samme princip, fremgår det af SF's nye finansudspil. Derimod vil partiet ikke ændre på hjemmehjælpen eller indføre indtægtsgrænser på sygehusene. Besparelserne skal bruges til velfærdsydelser til de fattigste borgere. De borgerlige partier og Enhedslisten afviser tankerne. Fra borgerlig side hedder det, at det virker som en reel skatteforhøjelse, hvis velstillede fratages ydelser.

Kilde: Information 24. og 25.8.2005.

Enhedslisten: Unødvendige nedskæringer

Under overskriften 'Drop tudetjæset: Vi har råd' har Enhedslisten fremlagt sit forslag til Finansloven for 2006. Partiet vil bruge 80,5 mia. kr. til nye initiativer, har fundet indtægter på 102,8 mia. kr. og vil nedbringe statsgælden med 22,3 mia. kr. Forbedringerne består af bl.a. godt 5 mia. til personaleforøgelse med 10 pct. i ældreplejen, pulje til lønstigninger for sundheds- og plejepersonale og gratis tandpleje for pensionister over 65 år. Andre 10,7 mia. kr. skal bruges til bl.a. mere hjemmehjælp og erstatningsbesøg ved afløsning samt forhøjelse af pensionerne.

Endelig skal 5,4 mia., kr. bl.a. bruges til forhøjelse af en række ydelser herunder til enlige folkepensionister. Indtægterne vil Enhedslisten bl.a. skaffe ved fjernelse af fradrag for pensionsindbetalinger (43 mia. kr.) samt skat på indtægter fra Nordsøen ved stigende oliepriser (39 mia.).

Enhedslistens Pernille Rosenkrantz-Theil har svært ved at se forskel på Socialdemokraterne, Venstre og Dansk Folkeparti og mener, at "de forenede partier"s såkaldte velfærdsreformer "handler jo ikke om positive forbedringer – de handler om nedskæringer".

Kilde: Politiken 23.8.2005.

Fri proces til Scharla

Civilretsstyrelsen har efter otte måneders overvejelser givet den nu 79-årige H.P. Scharla Nielsen fri proces til at føre sin seks et halvt år gamle sag mod Finansministeriet for Højesteret. Ifølge Scharla Nielsen har ministeriet på en række punkter administreret den årlige regulering af skattegrænser og offentlige ydelser i strid med satsreguleringsloven. Det betyder, at borgerne siden 1994 har betalt 35 mia. kr. for meget i skat, mens modtagere af overførselsindkomster har fået udbetalt 15 mia. kr. for lidt i bl.a. folkepension, dagpenge, SU og boligstøtte. Østre Landsret frikendte i juni i fjor ministeriet. Efter dommen har en række juridiske professorer og skatteeksperter tilkendegivet, at de var uenig med landsretten. Stridspunktet er, hvorvidt satsreguleringsloven er en skattelov. I bekræftende tilfælde sætter Grundlovens § 43 meget snævre grænser for, hvor langt ministeriet kan fortolke loven, da det kun er Folketinget, der kan pålægge, forandre eller ophæver skatter.

En partner i landets største advokatfirma, Bech-Bruun Dragsted, den erfarne procedureadvokat Jes Anker Bertelsen, har besluttet at føre sagen for Scharla Nielsen som en af to beskikkede advokater. Civilretsstyrelsen har sendt spørgsmålet videre til Højesteret.

Kilde: Politiken 27. og 28.6.2005.

Skrappere krav til seniorer

Ældre på 58 og 59 år, der er ledige kan i dag slippe for aktivering. Beskæftigelsesminister Claus Hjorth Frederiksen bebudet nu et indgreb, når det brede arbejdsmarkedsforlig skal genforhandles i næste måned. Begrundelsen er en ny analyse fra ministeriet, der viser, at ledigheden topper blandt de 58-60-årige seniorer, og mens hver anden ledig fra 55-57 år får tilbud om aktivering, styrtdykker tallet for ledige på 58 og 59 år. Kun ni pct. af de ledige 59-årige kommer i aktivering. Socialdemokraterne og de radikale er parate til at afskaffe særreglen. Eksperter mener derimod, at det er ren symbolpolitik, idet de ledige 58-59-årige har minimale chancer for at komme tilbage på arbejdsmarkedet. LO afviser at skrotte særreglen, mens DA længe har efterlyst et opgør med reglen. Særreglen blev indført i arbejdsmarkedsforliget i 2002 efter krav fra Dansk Folkeparti.

Samtidig viser nye tal fra Danmarks Statistik, at antallet af efterlønsmodtagere er steget konstant siden 1995. Mens antallet af efterlønnere er steget med 59 pct. er

antallet af 60-66-årige i samme periode kun steget med 28 pct. Det gælder dog ikke for akademikere. I maj kunne der konstateres det største fald i antallet af akademikere, der går på efterløn, siden kurven knækkede i november i fjor. I dag er faldet på næsten 15 pct., oplyses det i AC.

En analyse, som DA har foretaget, viser, at der siden 1997 er kommet 60.000 ældre i beskæftigelse. De +50-årige har tegnet sig for hele beskæftigelsesfremgangen, mens der ikke er blevet flere beskæftiget i alderen 20-49 år. Når de ældre har båret hele væksten skyldes det dels de større årgange af ældre, dels afskaffelsen i 1996 af overgangsydelsen.

Kilder: Politiken 22.6., Morgenavisen Jyllands-Posten 28.6., Fyens Stiftstidende 29.6. samt Berlingske Tidende 29. og 30.6.2005.

Mænds levealder stiger

På bare fem år er 60-årige mænds restlevetid steget næsten lige så meget, som den gjorde i løbet af de foregående knap 50 år. Også for kvinderne, som i forvejen var langt foran mændene, er der på det seneste sket hurtige ændringer i retning af at leve længere. Fra 1950 til 1998 havde de 60-årige mænd i gennemsnit udsigt til hvert år at lægge godt og vel otte dage til deres liv. Det blev til godt ét ekstra leveår, så de kunne se frem til at leve, til de var 78,6 år. For kvinderne er der i samme periode sket en stigning på tre et halvt år til 82 år. Alene i løbet af de seneste to år har levetiden bevæget sig så meget, at en 60-årig mand har fået knap et ekstra halvt år foræret, viser en analyse fra ATP, der har måttet afsætte ekstra godt 20 mia. kr. til pensionisternes tilgodehavende.

ATP har også ladet undersøge, hvor gamle folk selv tror, de bliver. Selv om kvinder bliver omkring 85 år skyder de godt to et halvt år for lavt, og jo ældre de bliver, jo lavere skyder de. Derimod skyder yngre mænd et år for højt, men mænd bliver med alderen mere pessimistiske. Mænd mellem 60-66 år forventer at dø over fire år tidligere, end de rent faktisk har udsigt til. Dette har betydning for pensionerne, især hvis folk ønsker pensionen udbetalt med det samme eller i rater over nogle få år. Og det er netop, hvad undersøgelsen viser, at mange ønsker.

Kilde: faktum, nr. 22. og 23 fra ATP.

Flere ældre gifter sig

Antallet af vielser af danskere over 65 år er mellem 1999 og 2004 steget med 18 pct. Samtidig er der, som vi beskrev i Aktuelle Noter nr. 12, sket en stigning siden 1999 i antallet af skilsmisser for danskere over 65 år med 36 pct. I dag er 10 pct. af alle ældre skilt mod 5 pct. for 25 år siden.

Kilde: Kristeligt Dagblad 15.8.2005.

Firma straffes for at udelukke ældre

Firmaet International Office Supply har fået en bøde på 3.000kr. for at diskriminere ældre ansøgere i en jobannonce. I en annonce i Søndagsavisen i januar søgte man 10

“friske” medarbejdere mellem 18 og 30 år. Og det er ulovligt, mener Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination, der i maj anmeldte sagen til politiet, fordi virksomheden tidligere brød loven ved at søge efter medarbejdere, der talte flydende dansk.

OECD har i en undersøgelse påvist, at Danmark er blandt de vestlige lande, hvor aldersdiskrimination er mindst udbredt. Det drejer sig vel at mærke om folk, der *er ansat*. Her svarer kun 1,1 pct. af 1.500 adspurgte danskere over 50 år, at de har oplevet aldersdiskrimination på deres arbejdsplads, enten personligt eller generelt. At der er svært for dem, der står uden for arbejdsmarkedet, viser en undersøgelse som Danske Sælgeres A-kasse har gennemført. Den viser, at sælgere over 50 år i stort omfang oplever at blive diskrimineret pga. alder. Problemet er særlig stort for de sælgere, der er røget ud af arbejdsmarkedet i kortere eller længere tid. Det gælder for hele 60 pct. af 500 adspurgte sælgere over 50 år, der alle havde oplevet ledighed de seneste to år.

Kilder: Morgenavisen Jyllands-Posten 3.8., samt Politiken 25. og 29.8.2005.

‘Fælles Sprog’ er i orden

Kommunernes visitationssystem i ældreplejen, ‘Fælles Sprog’, er grundlæggende i orden, viser en undersøgelse foretaget af lektor Morten Balle, Institut for Statskundskab ved Syddansk Universitet. Han finder, at det nu er nemmere at gennemskue, hvilke kriterier plejen tildeles ud fra, og at den ældre er garanteret en vis retspraksis. “Systemet kan ikke stå alene. I nogle tilfælde er det gået ud over fleksibiliteten, så beboerne ikke har fået den individuelle behandling, vedkommende burde have haft”, siger han. Systemet er heller ikke blevet brugt til at sammenligne serviceniveauet kommunerne imellem. “I virkeligheden virker det som om, at Kommunernes Landsforening har en ambivalent holdning til ‘Fælles Sprog’”, siger han.

Kilde: Ny Viden, Syddansk Universitet, nr. 7.

Dødsforsikring

Nu får mange hundrede tusinder lønmodtagere mulighed for at tegne en ny type forsikring. Forsikringen vil i forbindelse med kritisk sygdom udløse erstatning. Forsikringen kommer efter at Nordea Liv og Pension har fået lægestanden til principielt at opgive sin indædte modstand mod dødsforsikringen.

Kilde: Morgenavisen Jyllands-Posten 24.6.2005.

Indvandrere mest syge

Danskere med anden etnisk baggrund har mere sukkersyge, flere hjertetilfælde, men mindre kræft, viser en ny undersøgelse fra Sundhedsstyrelsens Center for Forebyggelse. Styrelsen er gået i gang med et tre-årigt projekt, der skal kortlægge behovet for særlige initiativer for den voksende gruppe af indbyggere med anden etnisk baggrund end dansk. På sygehusene er topscorerne diabetes og psykisk sygdom. Sukkersyge er tilsyneladende den sygdom, der rammer de etniske

minoriteter i langt højere grad end danskere. Værst er det for pakistanere, hvor forekomsten i aldersgruppen 36-64 år er ca. otte gange så stor som blandt jævnaldrende danskere. Sundhedsstyrelsen følger de foreløbige undersøgelser op med en stor interviewundersøgelse, der skal omfatte ca. 1.500 personer fra hver af de største etniske minoritetsgrupper.

Kilde: Politiken 5.8.2005.

Tvangsudlicitering af hjemmeplejen

Et forslag fra Det Radikale Venstre om tvangsudlicitering af hjemmeplejen har fået støtte af såvel formanden for regeringens udliciteringsråd, Erik Bonnerup, direktør i Dansk Industri, Ole Krogh, samt Venstres finansordfører, Peter Christensen. Det radikales forslag kommer fra partiets skatteordfører, Poul Erik Christensen, der har foreslået, at halvdelen af hjemmeplejen udliciteres, hvilket vil give besparelser på fire mia. kr. årligt. Bonnerup foreslår, at man i stedet for at udbyde hjemmeplejen i en hel kommune, udbyder et distrikt ad gangen. Ole Krogh mener at regeringen skal bruge den økonomiske pisk og trække i bloktilskuddene, hvis ikke kommunerne når en gennemsnitlig udbudsgrad. Peter Christensen mener, at alle serviceydelser skal sendes i udbud og taler om muligheden for tvungen udbudspligt. Socialdemokraterne, SF og Enhedslisten er imod.

En stor del af landets borgmestre er parate til at omlægge hjemmehjælpen, så de rigeste ældre selv kommer til at betale for rengøring i hjemmet, viser en rundspørge foretaget af Morgenavisen Jyllands-Posten. Og her har de et flertal af de ældre med sig. En undersøgelse fra AKF viser, at 64 af de ældre er parate til at betale en del af udgiften. Ifølge en analyse fra Epinion for dagbladet Information synes 61 pct. af de nye magthavere - også kaldet generation X eller nå-generationen - at det er en god idé at lade borgerne vælge imellem offentlige og private udbydere. Samtidig viser undersøgelsen, at den ene halvdel af denne generation (53 pct.) mener at velfærdssamfundet er truet, og at der er behov for langt mere grundlæggende reformer end en efterlønsreform, mens den anden halvdel blot mener, at der er behov for justeringer af velfærdsstaten.

En anden undersøgelse fra forbundet Fag og Arbejde viser, at seks ud af ti hjemmehjælpere under 40 år er så utilfredse med deres løn- og arbejdsforhold, at de overvejer at forlade faget. Undersøgelsen, der er foretaget blandt 644 social- og sundhedsansatte i ældreplejen viser, også, at tre fjerdedele af hjemmehjælperne er underlagt tidskontrol, og at tidsstyringen er en stor belastning. De ansatte oplever, at deres dagligdag er stramt styret af andre, og at de ikke altid har tid til at tale med de ældre, når de er triste. Samtidig vokser antallet af anmeldte, psykiske arbejdsskader blandt FOA-medlemmer. For de sygehusansatte var stigningen på 56 pct. fra 1998 til 2003, mens den for hjemmehjælpere og assistenter på voksen-institutioner var 101 pct.

Kilder: Ritzau 14.7., Morgenavisen Jyllands-Posten 29.7., Berlingske Tidende 29. og 30.7. samt Information 26. og 29.8.2005.

Sag mod Vioxx

90 danskere vil føre sag i USA mod det medicinfirma, der har produceret den skadefremkaldende gigtpille Vioxx. I Texas blev firmaet dømt til at betale en erstatning på 150 mio. kr. til enken efter en 59-årig mand, der døde efter brug af pillen. Retten mente, at firmaet havde set bort fra forsøg, der viste, at der var risiko for at få blodprop ved brug af Vioxx. I USA er antallet af anlagte retssager nu oppe på næsten 5.000. Den amerikanske lægemiddelstyrelse har vurderet, at mellem 88.000 og 140.000 patienter har fået blodpropper eller alvorlige hjertetilfælde af gigtpillen. I Danmark er Vioxx taget af 75.000 patienter om året, da salget var højest.

Ligeledes her i sommer blev alarmen over det populære gigtmiddel glucosamin afblæst. Ny forskning fra Belgien har overbevist Lægemiddelstyrelsen om, at der ikke er grund til at frygte, at midlet kan føre til forhøjet kolesterolindhold i blodet. En advarsel fra styrelsen i 2004 fik forbruget til at falde med 20 pct.

Kilde: Morgenavisen Jyllands-Posten 17.7. og 29.8.2005.

Kirkegang forlænger livet

Hvis man går jævnlig i kirke, lever man længere. Det viser en ny dansk undersøgelse, der er lavet på Institut for Folkesundhedsvidenskab. Det er især de kvindelige kirkegængere, der lever længere. Forskellen kan beregnes til ca. to år og tre måneder i forhold til kvinder, der ikke går i kirke, mens det for mænds vedkommende drejer sig om ca. halvandet år. Undersøgelsen tager højde for alle kendte faktorer, som har betydning for levetiden som f.eks. overvægt, rygning, alkohol og socialt netværk. Selv om undersøgelsen ikke giver nogen forklaring på, hvorfor kirkegængere lever længere, så er en af undersøgelsens forfattere, religionspsykolog Peter la Cour, ikke overrasket over resultatet. "Vi ved, at stress er skadeligt, og derfor siger det sig selv, at det modsatte er gavnligt", siger han.

Læs også Alderens nye sider, nr. 2 juni 2004.

Kilde: Ritzau 12.7.2005.

Ældre snydes for tandpleje

De allersvageste borgere bliver snydt for de tandlægebesøg, som de har ret til. Selv om svage ældre og andre, der er bundet til hjemmet af fysiske skavanker, har krav på at få besøg af en tandlæge, er det kun knap en tredjedel af dem, der er berettiget til tilbuddet, der får det. Det viser en undersøgelse i Tandlægernes Nye Tidsskrift. Loven om omsorgstændpleje trådte i kraft i 1994 og skal sikre at brugernes egenbetaling højest må udgøre 380 kr. om året. Den gang regnede man med 100.000 brugere, men nu - 10 år efter - er kun omkring 31.200 borgere tilmeldt ordningen. Og den tredjedel får først behandling, når skaden er sket, selv om loven først og fremmest skulle sikre den forebyggende behandling. Årsagen til miseren er, at der bevilges for få penge til ordningen, mener Lars Høvenhoff, der er formand for Tandlægernes Nye Landsforening.

Kilde: Ritzau 31.7.2005.

Grundlæggeren af hospice-bevægelsen død

Grundlæggeren af hospice-bevægelsen, Dame Cicely Saunders, er død 87 år. Hun, som i mange år havde haft kræft, døde på St. Christopher's Hospice, i den sydlige del af London; det navnkundige center., som hun selv startede i 1960'erne.

Kilde: BBC News 14.7.2005.

— — —

Framelding: <mailto:noterlist-off@aeldreviden.dk>

Tilmelding: <mailto:noterlist-on@aeldreviden.dk>

AKTUELLE NOTER, der er Videnscenter på Ældreområdet elektroniske nyhedsbrev, udsendes ca. hver 14. dag. Udvalget sker hovedsageligt efter et sagligt kriterium for, hvad der vil være væsentlig viden for vore brugere. Med AKTUELLE NOTERs korte, journalistiske form er det hensigten at skabe et nemt overblik over, hvad der sker på feltet.

Vi modtager gerne relevant materiale til brug for AKTUELLE NOTER - også fra forskere.

Du er velkommen til frit at bruge og kopiere AKTUELLE NOTER. Husk dog at kreditere Videnscenter på Ældreområdet og primærkilderne, der vil være anført under den enkelte note.

Du må også gerne opfordre andre til at tilmelde sig note-servicen.

Husk også vor hjemmeside <http://www.aeldreviden.dk> og vor direkte telefonlinje 3940 5847

Ønske om abonnement på det trykte tidsskrift 'Alderens nye sider' og andre publikationer samt henvendelser vedrørende videnscentrets arrangementer og øvrige tjenester rettes IKKE til denne mail-adresse, men til: mail@aeldreviden.dk

Redaktion: Anne Brockenhuus-Schack, noter@aeldreviden.dk

— — —

Videnscenter på Ældreområdet er en uafhængig og selvejende institution, hvis primære formål er at indsamle, bearbejde og formidle uvildig viden om forskning, forsøg og udvikling på ældreområdet. Centret arbejder for de ældres ligestilling, ligebehandling og ligeværd samt for at styrke de ældres muligheder for aktivitet, deltagelse, synlighed og indflydelse i samfundet - og samtidig forebygge negative konsekvenser af sygdom, svækkelse og isolation.